

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet SOU 2025:66 - En Straffreform

Diarienummer JU2025/01317

Övergripande synpunkter

Den straffreform som nu föreslås är i paritet med de stora straffreformer som genomfördes under 1900-talet. De tidigare reformerna genomfördes efter ett gediget och välberett utrednings- och lagstiftningsarbete under decennier.

Straffrättskommittén och Strafflagsberedningen utredde under 1940- och 50-talen reformarbetet för att ersätta den ordning som gällt sedan 1860-talet. Fängelsestraffkommittén på 1980-talet fick sina första direktiv 1979 och kom med sitt förslag 1986, vilket sedan följdes upp med fortsatta utredningar och ändringsförslag fram till mitten på 1990-talet. Reformerna under 1900-talet behandlade ingående frågan om vad syftet med straffsystemet skulle vara och andra grundläggande straffpolitiska frågor. Att de svenska straffsystemen genomgående hållit så hög juridisk kvalitet det senaste seklet beror på att allt förändringsarbete genomförts noga, metodiskt och genomtänkt. Det är angeläget att en sådan välfungerande tradition, en grundbult i det svenska rättssystemet, inte undermineras.

Utredningsarbetet avseende den nu aktuella reformen har pågått i mindre än två år. Dessförinnan har det inom straffrättens område nyligen skett annat utredningsarbete med många ändringsförslag som följd. Det har skett till synes utan inbördes samordning, i vissa fall med förslag som genast blivit överspelade av nya utredningsdirektiv. Inte sällan har det påtalats att det parallellt med egna ut-

redningen utreds närliggande frågor som gör att de egna förslagen får svåröverskådliga effekter. Nu föreslås en fullkomlig förändring av straffsystemet, inklusive förändringar som berör nyligen genomförda förslag.

Straffreformutredningen har såvitt tingsrätten kan bedöma genomfört ett gediget och seriöst arbete inom de ramar som getts. Med hänsyn till den i sammanhanget anmärkningsvärt korta utredningstiden får tingsrätten dock konstatera att den övergripande kvaliteten på förslagen och motiveringen till dem inte motsvarar den kvalitet som utmärkt tidigare straffrättsliga reformer. I betänkandet saknas enligt tingsrättens mening bl.a. en djupare beskrivning av den för reformen underliggande straffrättspolitiska och kriminalpolitiska grundsynen, som krävs för reformförslag av denna dignitet.

Dessa inledande synpunkter tar framför allt sikte på de många olika förändringar som föreslås på samma gång, utan att deras inbördes inverkan kunnat analyseras på ett tillfredsställande sätt, vilket också framkommit genom de särskilda expertyttranden som bifogats betänkandet. Det samlade intrycket är att antalet föreslagna förändringar är överväldigande och att det inte är möjligt att överblicka alla konsekvenser och följder som förslagen kan få.

Vad gäller förslaget om ett påföljdssystem med villkorligt fängelse kan det sägas ha beretts under längre tid, med tanke på det arbete som genomfördes av 2009 års Påföljdsutredning, vilket medför att den frågan synes bättre utredd. Förslagen i de delarna framstår också som bäst genomarbetade och konsekvenserna mest genomlysta. Tingsrätten har inte heller funnit några avgörande invändningar mot förslagen i denna del.

Tingsrättens invändningar gäller i första hand övriga förslag som lämnas avseende bl.a. förändringar i straffmätningen. De sistnämnda är så många att de nära nog kan sägas utgöra en egen mindre reform. Inte ens utredningen har kunnat helt bedöma alla de konsekvenser som dessa förslag får med beaktande av utredningens förslag i övriga delar. Det framstår närmast som olämpligt att fortsätta bereda förslagen beträffande straffmätningen innan systemet med villkorligt fängelse och ändringarna i straffskalorna, med tillhörande frågor, fått genomslag.

Tingsrätten ansluter sig i övrigt till de synpunkter som framförts i expertgruppens särskilda yttrande (s. 1857 – 1860).

Förslaget om ett påföljdssystem med villkorligt fängelse

Tingsrätten instämmer i den bedömning som framförs i betänkandet att ett system med villkorligt fängelse kan bidra till ökad transparens och förutsebarhet. Den föreslagna utformningen där antalet påföljdsalternativ minskar och anpassningen efter den dömdes förutsättningar i större utsträckning läggs på verkställighetsnivån bör enligt tingsrättens bedömning leda till den förenkling av systemet som utredaren avser åstadkomma. Tingsrätten kan samtidigt konstatera att det föreslagna systemet med villkorligt fängelse i praktiken kommer ha stora likheter med dagens påföljdssystem, om än omstrukturerat och benämnt på nytt sätt. Det kan därför ifrågasättas om en så stor reform verkligen är nödvändig. Å andra sidan har det ett värde att det svenska systemet harmoniseras i förhållande till våra grannländer.

Tingsrätten delar uppfattningen att den utdömda påföljden på ett tydligt sätt ska förmedla att, och i vilken utsträckning, gärningspersonen klandras för brottet. Tingsrätten ställer sig således positiv till att det alltid ska anges ett alternativstraff även vid utdömande av icke frihetsberövande påföljder. Tingsrätten ansluter sig till den i betänkandet framförda uppfattningen att en gärnings klandervärdhet främst bör beaktas vid bedömande av gärningens straffvärde. Med hänsyn till att påföljdssystemet görs om i grunden anser tingsrätten att det bör övervägas om art som skäl för fängelse helt ska utmönstras.

Vad gäller förslagen om ny påföljdsbestämning efter tidigare dom noterar tingsrätten att tillämpningen av 34 kap. brottsbalken förefaller bli svårhanterlig och svåröverskådlig. Komplexiteten i det regelsystemet (som nyligen ändrades just för att minska komplexiteten) kommer att öka avsevärt. Detta illustreras väl på s. 966 i betänkandet.

Tingsrätten har inga avgörande invändningar mot en övergång till ett påföljdssystem med villkorligt fängelse. Mot bakgrund av anmärkningarna ovan anser tingsrätten dock att konsekvenserna av förslagen i denna del bör övervägas och belysas ytterligare.

Översynen av straffskalorna

Inledningsvis kan anmärkas att straffskalornas spännvidd inte tillkommit för att hela spännvidden ska användas lika mycket, utan för att det ska finnas utrymme i den övre delen för att fånga upp möjligheten att det alltid kan begås brott som är mer straffvärda. Det paradigmskifte som nu föreslås är enligt tingsrättens uppfattning ett exempel på en fråga som inte är tillräckligt grundad i en djupgående analys av de grundläggande straffpolitiska frågorna.

Vad gäller förslagen beträffande enskilda straffskalor noterar tingsrätten att förslagen uteslutande leder till en ökad repressionsgrad. Konsekvenserna i övrigt av förslagen låter sig svårtligen bedömas eftersom förslagen i denna del kommer att samverka med övriga förslag i betänkandet. Tingsrätten återkommer till detta under rubriken ”Konsekvensanalys”.

Förslag till ändringar om straffmätning

Inledning

Tingsrätten har inledningsvis framfört att den fortsatta beredningen av förslagen beträffande förändringar i straffmätningen bör avvakta till dess det föreslagna systemet med villkorligt fängelse och översynen av straffskalorna, med tillhörande frågor, fått genomslag.

Ur ett tillämparperspektiv lämnar tingsrätten dock följande kommentarer till förslagen.

Straffmätning av enkel brottslighet.

Tingsrätten har ur tillämpningshänseende i huvudsak inte några synpunkter på det förslag som ges avseende straffmätning av enkel brottslighet. Som anförs i utredningen torde det redan idag vara så att domstolarna i många fall bedömer straffvärdet på sätt som mer eller mindre överensstämmer med den metod som illustrerats i utredningen.

Straffmätning av flerfaldig brottslighet

Tingsrätten har ur tillämpningshänseende i huvudsak inte några synpunkter på utredningens förslag om en justering av den förhöjda straffskalan för flerfaldig brottslighet. Tingsrätten bedömer att de föreslagna ändringarna innebär en förenkling och ett förtydligande av bestämmelsen. Utredningens förslag att relatera det högsta straff som kan mätas ut vid flerfaldig brottslighet till maximistraffet i

straffskalan för det svåraste brottet i brottskombinationen, i stället för till det svåraste straff som kan dömas ut för brotten i brottskombinationen med tillämpning av någon allmän straffskärpningsregel bedöms bli en enklare regel att tillämpa. Det förefaller också som att det huvudsakliga syftet med ändringarna, att göra det möjligt att mäta ut strängare straff vid flerfaldig brottslighet, kommer att uppnås med de föreslagna lagändringarna.

Den föreslagna möjligheten att döma ut livstids fängelse som gemensamt straff för flera brott som vart och ett har ett maximistraff på 12 års fängelse (enligt utredningens förslag på nya maximistraff för vissa brott) bedöms inte i sig medföra några svårigheter vid rättstillämpningen.

Tingsrätten har ur ett tillämpningsperspektiv i huvudsak inte några synpunkter på utredningens förslag att införa en ny särskild regel för straffvärdebedömningen av flerfaldig brottslighet. Tingsrätten ser i sig positivt på att en särskild regel införs. Det har inte tidigare varit reglerat hur straffvärdebedömningen ska göras vid flerfaldig brottslighet. I stället har det utvecklats vissa principer och metoder i växelverkan mellan praxis och doktrin. Den ändring i straffvärdebedömningen som utredningen åsyftar kan därmed knappast åstadkommas endast genom förarbetsuttalanden. En särskild bestämmelse som reglerar hur straffvärdebedömningen ska göras får därför antas vara nödvändig för att åstadkomma en förändring. När det gäller utformningen av regeln kan tingsrätten konstatera att den första meningen i den föreslagna bestämmelsen ger utrymme för en nyanserad bedömning. Den föreslagna presumptionsregeln om kumulation av straffen för brott mot liv, hälsa eller trygghet till person är däremot mer styrande.

Utredningen redogör för hur bestämmelsen om straffvärdebedömning vid flerfaldig brottslighet är tänkt att tillämpas. Utifrån den beskrivningen gör tingsrätten bedömningen att det uttalade syftet att åstadkomma att den gemensamma straffskalans spännvidd ska utnyttjas i större utsträckning än idag kan förväntas bli uppnådd. Utredningen redovisar flera exempel på hur regeln är tänkt att tillämpas i olika situationer och samtidigt ett antal undantag från dessa generella utgångspunkter. Redovisningen ger vid handen att straffvärdebedömningen av flerfaldig brottslighet är beroende av ett stort antal faktorer som kan variera från fall till fall. Det innebär också, enligt tingsrättens mening, att det inte är möjligt

att på förhand överblicka konsekvenserna av den bestämmelse om straffvärdebedömning som utredningen föreslår. Som också anges i betänkandet är det inte möjligt att åstadkomma ett fullt genomslag för tillkommande brottslighet över hela den förhöjda straffskalan, oavsett hur straffvärdebedömningen görs. Någonstans på den gemensamma straffskalan måste det samlade straffet placeras och det är oundvikligt att det kommer att finnas brottskombinationer som i samlad svårighetsgrad skiljer sig markant från varandra men som ändå bestraffas lika. Frågan är var på den gemensamma straffskalan som allokeringen av straffen ska läggas. Om bestämmelsen skulle tillämpas i enlighet med utredningens redogörelse är det rimligt att tänka sig att det generellt sett kommer att bli fler brottskombinationer som placeras högre upp på den gemensamma straffskalan än vad som är fallet idag. Som tidigare anförts bedömer tingsrätten att de höjda straffskalorna och reglerna om straffmätning av enkel brottslighet också kan förväntas leda till att högre straff döms ut. Till det kommer utredningens förslag om skärpta straff för brott som har samband med kriminella nätverk, se vidare nedan. Den kumulativa effekten av alla dessa förslag är svår att överblicka. Tingsrätten bedömer att utformningen av de föreslagna reglerna om straffmätning, såväl vid enkel som vid flerfaldig brottslighet, medger en nyanserad straffmätning. Det bör dock understrykas att praxis under en tid kommer att spreta på ett sätt som i dagsläget är svåröverskådligt.

Tingsrätten delar den bedömning som utredningen redovisar som skäl för att inte stå bakom den i direktivet angivna ”trekumulationsregeln”.

Skärpta straff för brott som har samband med kriminella nätverk

Utredningen föreslår att det straff som ska mätas ut för brott som har samband med kriminella nätverk ska kunna höjas med upp till det dubbla. Detta motiveras i huvudsak utifrån att organiserad brottslighet och brott i kriminella nätverk utgör ett mycket stort samhällsproblem samt att sådan brottslighet är särskilt allvarlig. Tingsrätten har i och för sig förståelse för behovet av att utreda och föreslå åtgärder för att komma till rätta med den grova brottsligheten. Enligt tingsrätten finns emellertid en risk för att första stycket i den föreslagna straffskärpningsbestämmelsen får ett väldigt brett tillämpningsområde. Enligt det första stycket ska straffskärpningsregeln vara tillämpning på alla brott som ingått som led i verksamheten inom en grupp som utövar allvarlig brottslighet. Tingsrätten

noterar för det första att det räcker med två personer för att det ska kunna anses vara en grupp i bestämmelsens mening. Vidare ska begreppet *grupp av personer*, enligt utredningen, kunna träffa alla kriminella grupperingar, även sådana som är löst sammansatta och inte alltid har en sådan organiserad form som avses i nuvarande 29 kap. 2 § 6 brottsbalken. Enligt tingsrätten går det att ifrågasätta om alla grupper som kan komma att träffas av denna reglering verkligen är av sådan samhällshotande karaktär som motiverar en kraftig straffskärpning. En så bred och oprecis avgränsning torde vidare innebära risk för tillämpningssvårigheter. Tingsrätten har inga synpunkter på det andra stycket i den föreslagna bestämmelsen.

Vid tillämpning av straffskärpningsbestämmelsen ska, enligt direktiven, straffet motsvara det dubbla straff som annars skulle ha dömts ut, om inte tungt vägande skäl talar för en mindre ökning. Tingsrätten ansluter sig till utredningens slutsatser att om de formuleringar som kommer till uttryck i direktiven formaliseras i lagtext riskerar det att leda till såväl tillämpningsproblem som otillfredsställande resultat. Att utredningen föreslår en lösning som ger utrymme för mer nyanserade bedömningar motiveras bland annat av risken för dubbelräkning eller dubbelbeaktande. Exempelvis kan ett grovt vapenbrott bedömas som grovt på grund av att vapnet har innehaft i en kriminell miljö och därför typiskt sett kunat befaras komma till brottslig användning. För att inte tillämpningen av den nya straffskärpningsbestämmelsen ska leda till dubbelbeaktande krävs det att straffskärpningsbestämmelsen ger utrymme för mer nyanserade bedömningar beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Tingsrätten instämmer i detta. Det alternativa förslag som utredningen lämnat förefaller på ett bättre sätt skapa möjlighet för domstolarna att göra en helhetsbedömning i det enskilda fallet.

Tingsrätten vill i denna del slutligen framhålla att det enligt tingsrättens uppfattning för närvarande förs relativt begränsad bevisning i frågor om tillhörighet till kriminella nätverk och liknande. Skulle den föreslagna straffskärpningsbestämmelsen införas, kommer betydligt mer stå på spel. Det är inte otänkbart att det i en hel del mål kommer att läggas betydligt mer arbete på att ta fram utredning i frågan. Utredning som senare ska läggas fram inför rätten, vilket torde innebära

längre förhandlingar och större arbetsbelastning för såväl domstolar som poliser, åklagare och försvarare.

Billighetsskäl

Utredningen föreslår att flera av billighetsskäl tas bort eller att begränsas i sin omfattning. För flera av billighetsskäl föreslås att de i stället ska kunna inverka på bedömningen om fängelsestraffet ska vara villkorligt. För tingsrätten framstår behovet av de föreslagna ändringarna som oklart. Ur ett tillämpningsperspektiv har tingsrätten emellertid inte några synpunkter utan konstaterar att det är en politisk fråga vilka hänsyn till förhållanden på gärningsmannens sida som ska få betydelse vid straffmätning och val av påföljd. Vilka effekter förändringarna får är dock inte heller klarlagt.

Förslag till ändringar i 24 kap. 1 § andra stycket rättegångsbalken

Vad gäller förslaget om en generell sänkning av häktningspresumtionen till att avse brott med ett års fängelse som minimistraff instämmer tingsrätten i betänkandets resonemang och bedömning. Förslaget avstyrks.

Vad avser förslaget om att häktningspresumtionen ska omfatta även grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning samt hedersförtryck, finns följande att anmärka enligt tingsrätten. Till att börja med kan det ifrågasättas om det över huvud taget finns ett behov den föreslagna ändringen. Såsom noteras i betänkandet torde särskilda häktningsskäl i form av recidiv- och kollusionsfara redan i dagsläget föreligga på grund av brottens konstruktion, varför misstankar om de aktuella brotten redan i dagsläget föranleder beslut om häktning (se s. 1705 f., 1810 och 1820). Några tydliga skäl för utvidgningen har enligt tingsrätten inte framförts. Till detta kommer att det framstår som systematiskt otillfredsställande att peka ut vissa brott som häktningspresumtionen ska träffa, trots att straffskalan egentligen inte föranleder detta. Straffskalorna ska utformas utifrån bl.a. ekvivalensprincipen, men ändå pekas vissa brott med minimistraff om ett år ut som allvarigare än andra brott med minimistraff om ett år, och jämföras i detta sammanhang i princip med brott som har ett minimistraff om ett år och sex månader. Det finns skäl att ifrågasätta systematiken i en sådan ordning. Förslaget avstyrks i denna del.

I fråga om förslaget att häktningpresumtionen även ska avse försök, förberedelse och stämpling till brott med minst fyra års fängelse som minimistraff, konstaterar tingsrätten liksom i förhållande till de särskilt utpekade brotten, att det redan i dagsläget torde finnas särskilda häktningsskäl vid misstankar av aktuellt slag, varför behovet av den föreslagna ändringen kan ifrågasättas. Åtminstone kan det ifrågasättas ifall det kommer leda till fler häktningsbeslut. Det finns samtidigt inga tungt vägande skäl mot den föreslagna ändringen. Ändringen kommer därtill bara träffa brottslighet med tämligen höga konkreta straffvärden men där straffskalan ändå börjar på fängelseminimum, trots att det många gånger kan vara fråga om mer straffvärd brottslighet än den som i nuläget omfattas av häktningpresumtionen. Föreslagen ändring framstår därför, även i avsaknad av något tydligt behov, som lämplig. Tingsrätten har ingen erinran mot förslaget.

Övergångsbestämmelser och straffprocessuella följdändringar

I fråga om de föreslagna följdändringarna har tingsrätten inget att anmärka i sak. Däremot anser tingsrätten, liksom framhållits i betänkandet, att de omfattande förändringar som föreslås i betänkandet bör föranleda en betydligt mer genomgripande översyn av de straffprocessuella reglerna. Tingsrätten vill därvid särskilt framhålla att bedömningen att reformen i övrigt riskerar att få oönskade effekter på tillämpningsområdet för vissa straffprocessuella bestämmelser, framstår som riktig och att detta särskilt måste analyseras ytterligare. Om möjligheterna till exempelvis förundersökningsbegränsning, åtalsunderlåtelse och att avgöra mål i utevaro kraftigt minskar till följd av utredningens förslag i övrigt, kommer det få beaktansvärda effekter på domstolarna.

Vad gäller övervägandena och förslagen om övergångsbestämmelser har tingsrätten inget att anmärka, utan bedömningen framstår som väl underbyggd. Tingsrätten noterar emellertid att utredningen inte lämnat några närmare anvisningar kring hur bedömningen av det gemensamma straffvärdet bör göras när det är fråga om flerfaldig brottslighet som begåtts dels före, dels efter ikraftträdandet av de föreslagna ändringarna. Ytterligare vägledning hade varit önskvärd.

Konsekvensanalys

Som ovan konstaterats, och som framhållits även av expertgruppen och i någon mån också av utredaren, är det inte möjligt att förutse effekterna av förslaget.

Detta är något tingsrätten särskilt vill framhålla, med hänsyn till hur genomgripande förändringar som föreslås. Det kommer vara mycket svårt, kostsamt och tidskrävande att backa från de föreslagna åtgärderna, om det efter införandet skulle visa sig att förslagen lett till oönskade effekter eller blivit alltför kostsamma.

Vad gäller den konsekvensanalys av förslagen som gjorts, och då framför allt kostnadsanalysen, är det liksom utredningen framhållit en mycket svår uppgift att göra annat än grova uppskattningar. Det har inte varit möjligt att inom ramen för remissförfarandet närmare analysera om de identifierade kostnadsökningarna är rimligt uppskattade eller inte – särskilt inte eftersom det framgår att det rör sig om grova uppskattningar med flera inbyggda osäkerhetsmoment. Erfarenhet talar dock för att kostnadsökningarna många gånger blir större än vad som beräknats. Det rör sig således om mycket betydande kostnader och en inte oansenlig del av den totala statsbudgeten som tas i anspråk. Det finns goda skäl att noga analysera om kostnadsökningarna står i paritet med det som man vill uppnå med de föreslagna ändringarna.

Vad gäller konsekvensanalysen ställer sig tingsrätten starkt frågande till utredningens bedömning att de föreslagna ändringarna, för domstolarnas del, endast kommer leda till kostnadsökningar som ryms inom befintliga anslag. Det är inte rimligt att både tidigare och senare led i rättskedjan tillförs medel, men däremot inte domstolarna. Detta riskerar att leda till en obalans i rättskedjan som inte är önskvärd. Nedan följer en rad konsekvenser av förslagen som tingsrätten särskilt vill framhålla kan leda till ökade kostnader.

Det är ett rimligt antagande att den ökade repressionsnivån kommer innebära att utrymmet för att avgöra mål i den tilltalades utelämnade kommer minska betydligt. Detta kommer leda till fler inställda förhandlingar och fler beslut om polishämtning och häktning, vilket i sin tur kommer att medföra stora kostnader för domstolarna. Det kan också få konsekvensen att andra mål riskerar att prioriteras ned för att fler mål blir förtursmål, om det beslutas om häktning. Om förslagen blir verklighet måste därför bestämmelsen i 46 kap. 15 a § första stycket 1 rättegångsbalken anpassas, för att undvika oönskade, besvärliga och dyra konsekvenser.

Utredningen har framhållit att en utvidgning av bestämmelsens tillämpningsområde kräver en djupare analys, och tingsrätten vill noga betona att detta är något som måste genomföras innan de föreslagna ändringarna eventuellt träder i kraft.

Vidare finns det goda skäl att anta att den skärpta repressionsnivån i allmänhet och de skärpta straffskalorna i synnerhet kommer leda till ett ökat antal häktade mål, eftersom det kan komma att bli proportionerligt med häktning i fler fall än tidigare. Handläggningen av förtursmål är generellt sett dyrare än icke förtursmål (se s. 1854), och dessutom ökar kostnaderna för rättsliga biträden i förtursmål (se s. 1855).

Utredningen har föreslagit att Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten samt Ekobrottsmyndigheten ska tillföras inte oväsentliga medel för att kunna hantera det faktum att utrymmet för förundersökningsbegränsning och straffförelägganden minskar med anledning av utredningens förslag i övrigt. Det har också noterats att det kommer leda till ökade kostnader för domstolarna och Kriminalvården, vilka emellertid inte har kvantifierats. Denna bedömning instämmer tingsrätten i. Även om det är svårt att avgöra exakt hur stor påverkan detta kommer få på domstolarna vill tingsrätten framhålla att det lär leda till både fler och längre förhandlingar. Detta medför i sin tur att det kommer krävas mer tid för handläggning, förhandling och domskrivning. För detta måste domstolarna tillföras medel.

Den föreslagna ändringen av straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 a § brottsbalken kan antas leda till ytterligare förhandlingstid, eftersom det lär bli aktuellt att föra bevisning om kopplingar eller avsaknad av kopplingar till organiserad brottslighet, i fler fall än tidigare. Det bör härvid beaktas att straffskärpningsregeln kommer träffa även mindre allvarlig brottslighet än vad som är fallet idag, och att det kan bli aktuellt att föra bevisning om detta även i mer vanligt förekommande brottmål. Tingsrätten ifrågasätter därför bedömningen som operativa åklagare och advokater med uppdrag som offentliga försvarare gjort, om att sådan bevisning redan idag åberopas till styrkande av motivbild och försvårande omständigheter, och att förslagen därför inte kommer medföra några större skillnader.

Den ökade repressionsnivån torde också leda till att diverse tröskelstraffvärden uppnås i fler fall, vilket även det på olika sätt kommer påverka domstolarnas verksamhet. Till exempel kan det antas leda till ett ökat antal mål om hemliga

tvångsmedel, och att frågan om utvisning kommer aktualiseras i fler fall än tidigare. Det senare kan förväntas leda till mer omfattande utredning om den enskildes personliga förhållanden, och längre förhandlingstid.

Vidare kan det inte bortses från att belastningen på de enskilda domarna kommer öka betydligt i samband med införandet av det nya systemet, i form av utökad förberedelsetid inför varje mål. Även om detta är övergående, borde det rimligen kunna ha kvantifierats på något sätt i utredningen. Även tingsrättens kansli har framhållit att belastningen på domstolarnas serviceskyldighet till en början kan komma att öka, eftersom allmänheten kommer ha svårare att förstå vad en dom till de nya påföljderna innebär och därför kan förväntas vända sig till domstolarna med frågor om detta. En sådan ökad belastning kan komma att påverka utrymmet för att utföra andra arbetsuppgifter under en övergångsperiod.

Därtill kommer att reformförslagen är av sådan omfattning att det inför införandet och även under en inledande period kommer att krävas omfattande utbildningsinsatser och praxisdiskussioner. Utbildningsbehovet kommer att göra sig gällande inte bara för domare utan för all personal som arbetar på domstolarna. Detta kommer att medföra ökade kostnader och innebär också en risk för ökade balanser.

En konsekvens som det inte kan bortses från ifall domstolarna inte tillförs betydande medel i anledning av förslagen, är vidare att vissa domstolar blir ännu mer utpräglade brottmålsdomstolar. Fler och längre brottmålsförhandlingar kommer behöva bemannas och till detta kommer sannolikt även ett ökat antal förtursmål. Detta riskerar leda till att tvistemål, såväl indispositiva som dispositiva, blir nedprioriterade, vilket redan i dagsläget är ett inte obetydligt problem.

Remissyttrandet är föredraget för tingsrättens ledningsgrupp. I handläggningen har även chefsrådmannen Anne Rapp, rådmännen Henrik Andersson, Ida Damgaard, Sara Lindman och Borjana Vigil samt tingsfiskalerna Jonas Sabel, Viktor Strömquist, Hanna Green och Isak Grönlund deltagit.

Eva-Lena Norgren

Anne Rapp